

Kompostimine
Eesti elanikkonna küsitlus
alates 15. eluaastast
Märts 2015
n=1004

Pärnu mnt.102 A, 11312 Tallinn

post@turu-uuringute.ee

www.turu-uuringute.eu

Küsitluse metoodika

Esinduslik valim ja tulemuste üldistamine	<p>Käesolev dokument on koostatud 1004 vastaja (alates 15.ndast eluaastast) küsitluse teel saadud informatsiooni põhjal.</p> <p>Selles vanuses inimeste üldkogumi suurus on Statistikaameti andmetel 1 107 791 (seisuga 1. jaanuar 2014). Kuna tegemist on esindusliku valimiga, siis saab antud tulemuste põhjal laiendada saadud andmeid kogu üldkogumi käitumisele, arvesse võttes veapiiri (vahemikud miinimumi ja maksimumi vahel). Mida väiksemaarvulisem taustrühm küsitlusvalimis, seda suurem on veapiir.</p>
Valimi disain	<p>Küsitlus viidi läbi Omnibuss-keskkonnas. Omnibuss-uuringu üldkogumi moodustavad Eesti elanikud alates 15. eluaastast. Turu-uuringute AS-i poolt teostatavates omnibuss-uuringutes on valimi suuruseks 1000 elanikku, mis tagab esinduslikud ning kogu Eesti vastavaelisele elanikkonnale üldistatavad tulemused.</p> <p>Vastajad leiti juhuvaliku alusel, et tagada kõikide Eesti maakondade ja asulatüüpide proportsionaalne esindatus küsitlusvalimis. Valimi territoriaalne mudel on koostatud Eesti Statistikaameti rahvastikustatistika andmebaasi alusel seisuga 01.01.2015.a.</p> <p>Juhuvaliku esimeses etapis leiti 100 valimipunkti üle Eesti ja teises etapis igas valimipunktis konkreetsed intervjuueeritavad.</p> <p><u>Aadressi valikul</u> rakendati lähte-aadressi meetodit, mille puhul antakse igale küsitlejale ette juhuslikult valitud aadress, kus küsitleja teostab esimese intervjuu. Edasi liigutakse kindla sammu alusel (nt iga viies korter või iga teine maja), et tagada valikusse sattunud elupaikade juhuslikkus.</p> <p><u>Vastaja valikul</u> rakendati nn. noorema mehe reeglit, mis näeb ette, et esimesena palutakse intervjuud noorimalt kodusolevalt meesterahvalt, kes on vähemalt 17-aastane. Kui mehi kodus ei ole, eelistatakse noorimat naist. Selline valikumethod annab neile küsitletavate kategooriatele, keda on vähem tõenäoline kodust eest leida (eelkõige noored inimesed ja mehed), täiendava võimaluse valimisse sattuda. Nii saavutatakse sugude ning erinevate vanusegruppide parem esindatus valimis.</p>
Küsitlus läbiviimine	<p>Küsitlusmeetodina kasutati silmas-silma intervjuusid kasutades tahvelarvuteid (CAPI).</p> <p>Intervjuud viidi läbi vastajate kodudes eesti ja vene keeles, alates 3. märtsist kuni 18. märtsini 2015.a.</p> <p>Küsitlustöös osales 56 vastava ettevalmistuse saanud Turu-uuringute AS-i küsitlejat.</p>

Küsitlustöö ja andmetöötlus

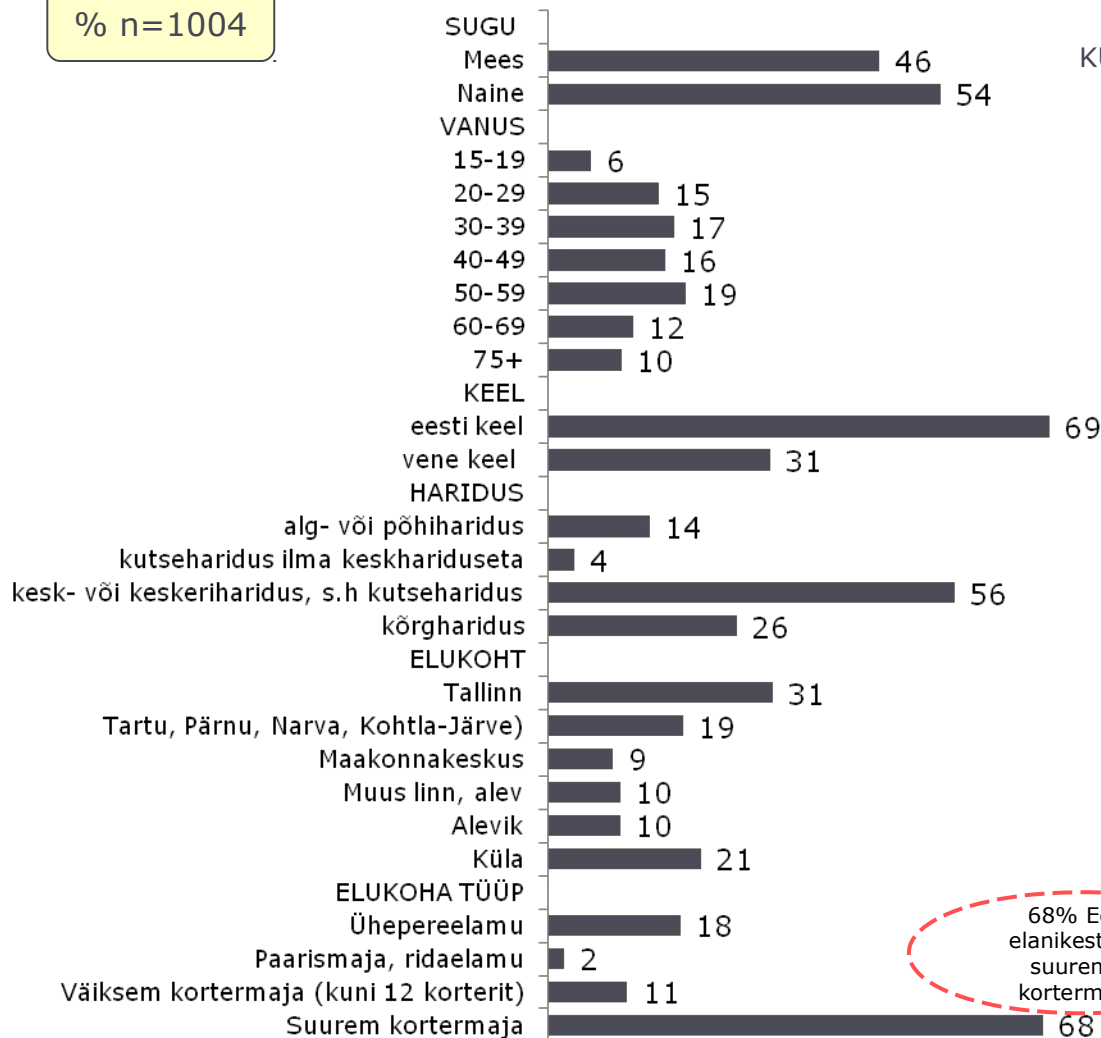
Tulemus	Arv	%
Intervjuu	1004	19%
Isik ei kuulunud sihtrühma	501	10%
Kontakt puudus (kedagi polnud kodus)	2238	43%
Sihtrühma kuuluvat pereliiget polnud kodus	40	1%
Kontaktist keelduti	530	10%
Sihtrühma kuuluv isik keeldus kontaktist	668	13%
Muu mittetoimumise põhjus	136	2%
Aadressil ei ole eluruum/ligipääs puudub	127	2%
KOKKU KÜLASTATUD AADRESSE	5245	100%
<i>Korduvvisiite</i>	771	15%

Lõpuleviidud intervjuusid oli 1004. Küsitlustulemuste töötlemiseks kasutati andmetöötluspaketti PASW Statistics 22.0.

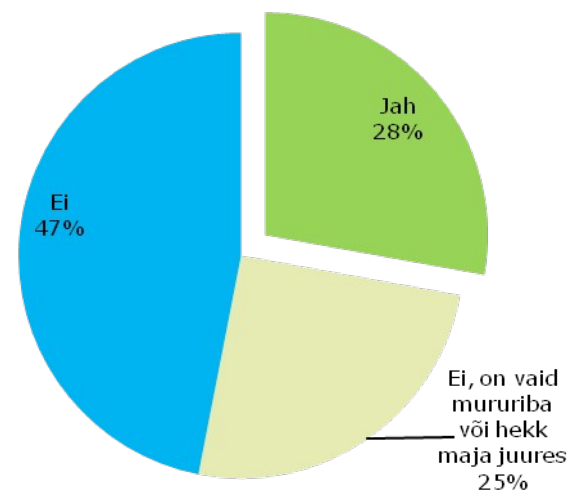
Pärast küsitluse lõppemist võrreldi küsitletute sotsiaaldemograafilist koosseisu valimis ettenähtuga ja teostati andmete kaalumise teoreetilise mudeliga vastavaks.

Vastajate struktuur

% n=1004

KÜSIMUS 13: "Kas majal, kus Te elate on aed?"

28% vastajate majade juurde kuulub aed. Kasutades esindusliku valimi üldistusjõudu tähendab see 309 000 leibkonda, kes võiks olla kompostimise ja kompostrite otsene sihtrühm.

68% Eesti elanikest elab suuremas kortermajas

KOKKUVÕTE - I

MIS ON BIOLAGUNEVAD JÄÄTMED?

83% Eesti elanikest arvab ennast teadvat, mis on biolagunevad jäätmed, 14% tunnistab, et nad ei ole selles päris kindlad. 4% ütles, et nad ei tea, millega on tegemist. 37% kõige noorematest vastajatest (15-19.a.) valisid vastusevariandi "pole päris kindel". Järelikult vajab vanusrühm, mille esindajad on enamalt jaolt õpilased, teavitustööd.

KAS MUNAKARP ON BIOJÄÄDE?

Pool elanikkonnast (49%) peab papist munakarpe biojäätmeks. Kolmandik (32%) ei pea. Kümnendik (10%) arvab, et kui trükitud kleebist peale ei ole, siis on tegemist biojäätmega. Kümnendik (10%) ei oska vastata. 42% tallinlastest arvab, et munakarp ei ole biojääde. 59% nendest, kes elavad ühepereelamutes arvavad, et on küll.

BIOJÄÄTMETE ERALDI SORTEERIMINE

41% vastajatest ütleb, et nad sorteerivad biojäätmel teistest jäätmetest alati eraldi. 23% teeb seda mõnikord. 13% harva või pigem mitte üldse ja 22% ei sorteerigi kunagi.

MIKS BIOJÄÄTMEID ERALDI SORTEERITAKSE?

60% nendest, kes biojäätmel sorteerivad (n=649) arvavad, et see näitab keskkonnast hoolimist. 36% arvab, et neid kasutatakse komposti valmistamiseks. 30% sorteerib harjumusest, 24% arvab, et seda nõuab seadus. 9% näeb rahalist kokkuhoidu.

MIS PANEKS BIOJÄÄTMEID ERALDI SORTEERIMA?

35% vastajatest (n=355) ei sorteerigi biojäätmel eraldi. Ligi pooled nendest (48%) sorteeriks küll, kui oleks eraldi biojäätmel konteiner. 18% kuuletuks, kui seadus seda nõuaks. 14% vajaks paremat informeeritust jäätmekäsitlusprotsessist.

7% eeldaks paremat ja mugavamalt prügikäitluse korraldust. Parem ja mugavam prügikäitluskorraldus tähendaks vastajatele seda, et nad teaksid, et nende sorteeritud jäätmed ei läheks konteinerite tühjendamisel kokku sorteerimata jäätmetega. Praegu arvatakse, et see nii ei ole. Mõnel määral on täheldatav ka inimeste mugavus – konteiner on liiga kaugel või majapidamises puudub spetsiaalsete jaotustega prügikonteineri süsteem.

18% vastab, et mitte miski ei sunniks neid biojäätmel eraldi sorteerima. Kasutades esindusliku juhuvalimi üldistusjõudu tähendab selline vastus 70 000 leibkonnaliikme hoiakut. Venekeelse elanikkonna seisukoht on oluliselt tõrjuvam (38%) kui eestikeelse oma (13%).

KOKKUVÕTE - II

MIDA TEHAKSE SORTEERITUD BIOJÄÄTMETEGA?

60% (vastajate arv n=649, sorteerivad biojätmed eraldi) viskab biojätmed konteinerisse, mida tühjendab lepinguline prügikäitlusfirma. **6% kompostib endale või ühistule kuuluvas kompostris.** 37% kompostib oma aia nurgas ja 8% kasutab jätmeid loomasöödana. 2% viib biojätmed loodusesse.

MIS PANEKS KASUTAMA KOMPOSTRIT?

36% (vastajate arv n=649) kasutaks kompostrit kui see oleks majal/ühistul olemas (laiendatuna Eesti elanikkonnale tähendab see 26 000 leibkonnaliiget). 21% kasutaks, kui oleks kindel, et need ei meelitaks loomi ligi ega sellega kaasneks muid ebamugavusi. 14% arvab, et kui see pakuks rahalist kokkuhoidu ja teist samavõrra (14%) arvab, et lahendus peaks olema esteetiline ja lõhnavaba. 13% eeldaks, et keegi teine hoolitseks kompostri eest ja teist samavõrra (13%) peab oluliseks, et neil oleks vajalikud oskused ja teadmised. 7% kasutab kompostrit vaid aiajätmetele. 4% tahaks, et kompostri hind oleks taskukohane. 10% ei oska öelda, mis neid kompostrit kasutama paneks. **30% rõhutas, et nad ei hakkaks kompostrit kunagi kasutama.**

MIKS KOMPOSTITAKSE?

Käesoleva küsitluse tulemused näitavad, et **endale või ühistule kuuluvat kompostrit kasutab vaid 34 inimest.** Pooled (50%) neist arvavad, et nii on kõige keskkonnahoidlikum. Pääaegu pooled (47%) mõtlevad, et nii saab ise mulda teha. 38% kompostib vanast harjumusest. Veerandile (24%) kompostimine lihtsalt meeldib. 18% peab seda rahaliseks kokkuhoiuks. 15% ei oska küsimusele vastata.

KAS KOMPOSTIMISEGA ON OLNUD PROBLEEME?

65% vastas, et neil ei ole olnud mingeid probleeme. 18% märkis, et komposter on ligi meelitanud linde ja loomi. 9% on häirinud kompostri hais. 6% arvas, et sellest ei tekkinud kvaliteetset komposti.

KUST OTSITAKSE INFOT BIOJÄÄTMETE SORTEERIMISE JA KOMPOSTIMISE KOHTA?

65% ei otsi mingit asjakohast infot. 15% otsib infot internetist, 11% ajakirjandusest ja 7% saab infot oma suhtevõrgustikust.

KOKKUVÕTE - III

TUTVUMINE KOV-i JÄÄTMEHOOLDUSEESKIRJADEGA

30% vastajatest on jäätmehoolduseeskirjadega tutvunud, 70% ei ole. Elukoha tüüp ja KOV-i jäätmehoolduseeskirjadega kursisolek on omavahel seoses. Kui vastaja elab eramajas või paarismajas/ridamajas, siis on ta suurema tõenäosusega ka jäätmehoolduseeskirjadega (vastavalt 47% ja 48%) kursis. Siiski, üle poolte nendest, kes elavad eramajas või paaris/ridamajas jäätmehoolduseeskirjadega tutvunud ei ole.

HUVI KOMPOSTIMISALASE KOOLITUSE VASTU

Kindlasti oleks huvi kompostimisalase koolituse vastu 3%-l ja võib-olla tunneks huvi 10%. 8% osaleks koolitusel kui see oleks tasuta. Seega ilmutaks suuremat või väiksemat huvi vastava koolituse osas viiendik (21%). 76% vastas, et neil koolituse vastu huvi ei ole.

JÄRELDUSED JA SOOVITUSED

37% kõige noorematest vastajatest (15-19.a.) valisid vastusevariandi "pole päris kindel" küsimusele "Kas Te teate, mis on biolagunevad jäätmed?" Teiste vastajate puhul oli see keskmiselt 14%. **Järelkult võiks vajada vanusrühm, mille esindajad on enamalt jaolt õpilased, täiendavat biolagunevate jäätmete alast teavitustööd.**

Parem prügikäitluskorraldus tähendaks vastajatele kindlust, et nende püüdlikult sorteeritud jäätmed ei läheks prügikäitlusfirmade poolt taas kokku sorteerimata jäätmetega. Praegu valitseb tugev arusaam, et just nii see toimibki, seega pole nende pingutustel mõtet. **Kui sorteeritud jäätmeid tõepoolest käideldakse eraldi muudest jäätmetest, siis vajaks see elanikkonna hulgas jõulist teavitust.**

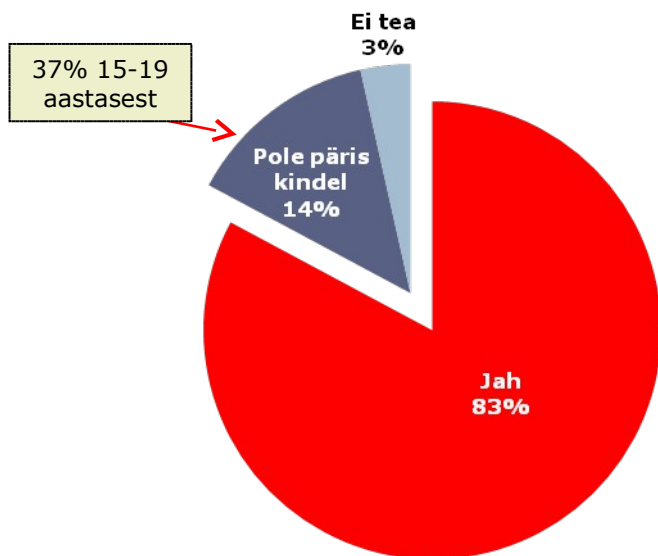
Kompostrite kasutamine on vähene. Endale või ühistule kuuluvat kompostrit kasutab vaid 34 vastanut, mis tähendab 3%. Seega võime järeldada, et vaid 3% Eesti leibkondadest kasutab kompostrit. Samas elab majades, kus on oma aed, 28% leibkondadest.

Võrreldes teiste elukoha tüüpidega on need, kes elavad eramajas või paaris/ridamajas paremini kursis KOV-ide jäätmehoolduseeskirjadega. Siiski, üle poolte nendest, kelle koduks on era- või paaris/ridamaja jäätmehoolduseeskirjadega kursis ei ole. **Järelkult võiks vajada selline sihtrühm aktiivset kampaaniatööd, kuna nende jäätmekäitlus pakub rohkem võimalusi kui seda on suurte kortermajade elanikel.**

1. Biolagunevad jäätmed - teadlikkus

KÜSIMUS 1: "Kas Te teate, mis on biolagunevad jäätmed?"

n=1004

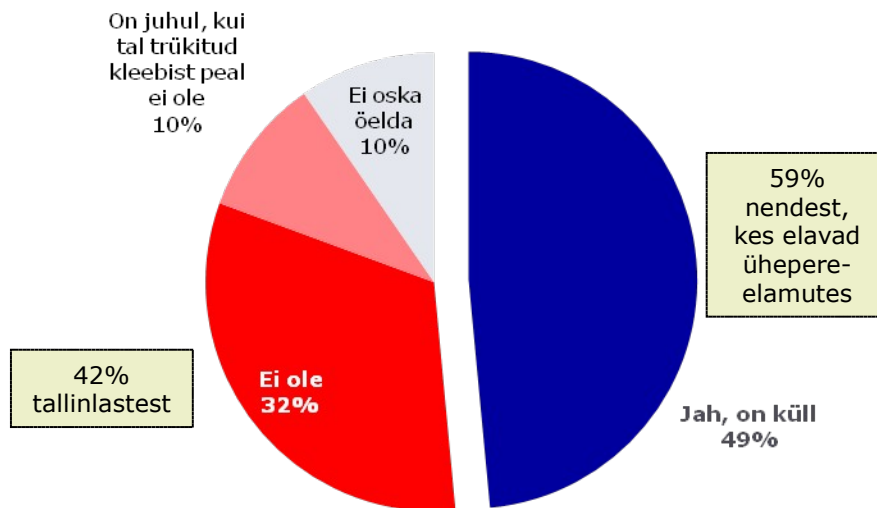

83% Eesti elanikest arvab end teadvat, mis on biojätmed, 14% tunnistas, et nad ei ole päris kindlad.

Statistiliselt oluliselt rohkem on teadjate hulgas 50-59 aastaseid (88%), kõrgharidusega vastajaid (92%), tallinlasi (87%) ja teiste suurte linnade (Tartu, Pärnu, Narva, Kohtla-Järve elanikke (88%).

37% kõige noorematest vastajatest (15-19.a.) valisid vastusevariandi "pole päris kindel". Järelikult vajab vanusrühm, mille esindajad on enamalt jaolt õpilased, teavitustööd.

KÜSIMUS 2: "Kas papist munakarp on Teie arvates biojääde?"

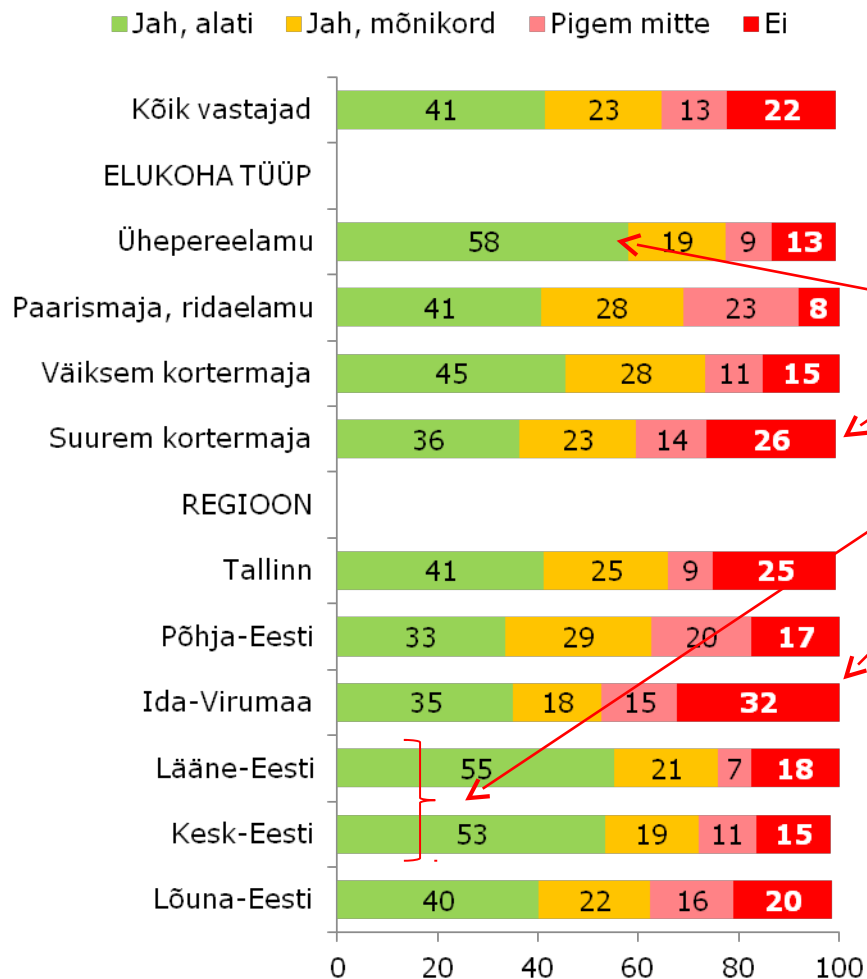
Pool elanikkonnast peab papist munakarpi biojätmeiks. Kolmandik ei pea. Kümnendik arvab, et kui trükitud kleebist peale ei ole, siis on tegemist biojätmetega. Kümnendik ei oska vastata.

42% tallinlastest arvab, et munakarp ei ole biojääde. 59% nendest, kes elavad ühepereelamutes arvavad, et on.

2. Biojätmete sorteerimine

KÜSIMUS 2: "Kas Te sorteerite oma majapidamises tekkivad biojätmed teistest jätmetest eraldi?"

10

Kaks viiendikku vastajatest ütlevad, et nad sorteerivad biojätmed teistest jätmetest alati eraldi. Ligi neljandik teeb seda mõnikord. 13% harva või pigem mitte üldse ja üks viiendik (22%) ei sorteer kunagi.

58% nendest, kes elavad ühepereelamus sorteerivad biojätmed eraldi. See on oluliselt rohkem võrreldes nendega, kes elavad mingit muud tüüpi pinnal. Suuremate kortermajade elanike hulgas on oluliselt rohkem neid, kes biojätmete sorteerimisega ei tegele. (68% Eesti elanikest elab suuremas kortermajas)

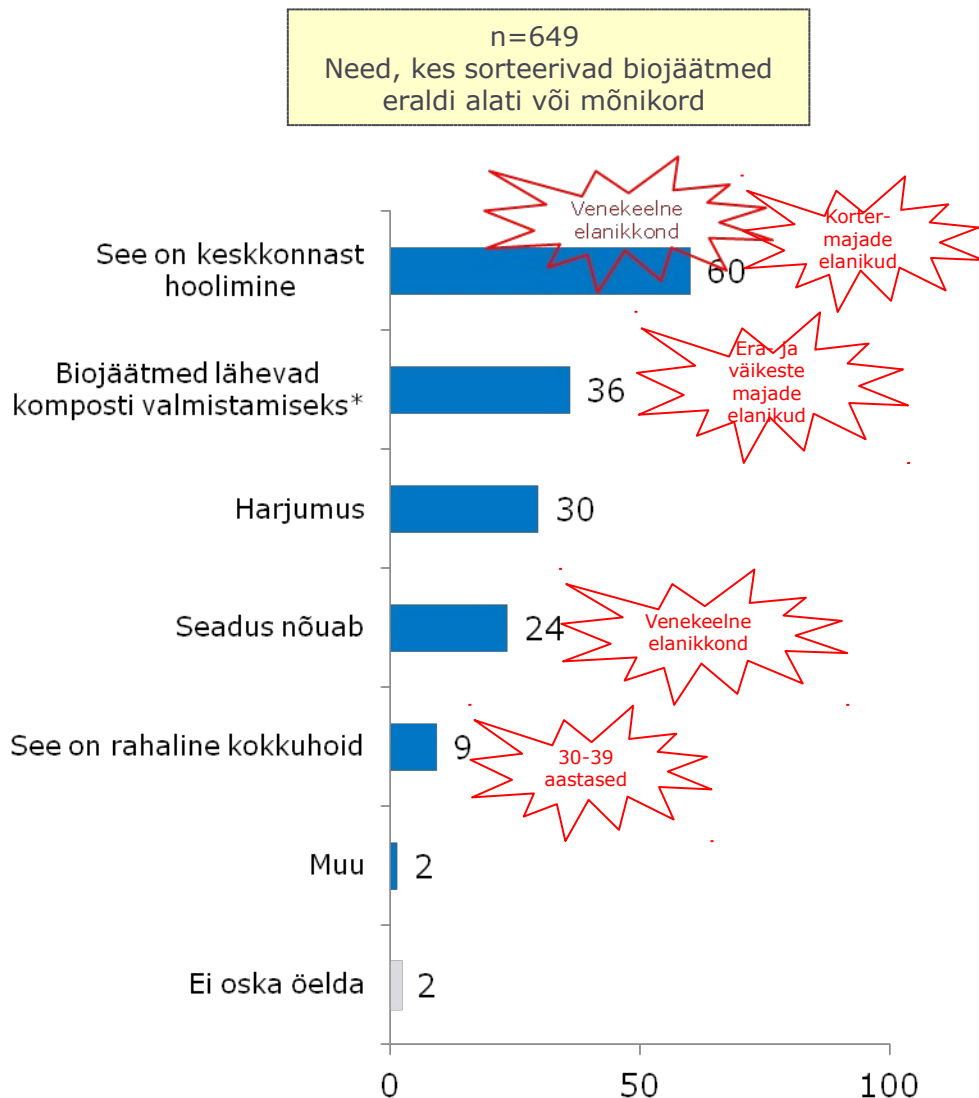
Need, kes elavad Lääne- ja Kesk-Eestis sorteerivad biojätmeid rohkem kui need, kes elavad mujal. Ida-Virumaal on kõige enam neid, kes ei tegele sellise sorteerimisega.

Üle 50-aastased on usinamad sorteerijad kui nooremad, üle poole neist paneb biojätmeid eraldi. 51% nendest, kes elavad maal, sorteerivad biojätmeid alati.

3. Biojätmete sorteerimise põhjused

KÜSIMUS 4: "Miks Te sorteerite biojätmed teistest jätmetest eraldi?"

11

Keskkonnast hoolimine on motiveerivaks teguriks 66%-le naistest ja **69%-le venekeelsest elanikkonnast**. 69%-le kõrgharidusega vastajatest. Nii arvab ka 69% suuremate kortermajade elanikest ja 73% tallinlastest.

Komposti valmistamine – on oodatavalt põhjuseks nendele, kes elavad ühepereelamus (67%), paarimajas (61%) või väiksemas kortermajas (53%).

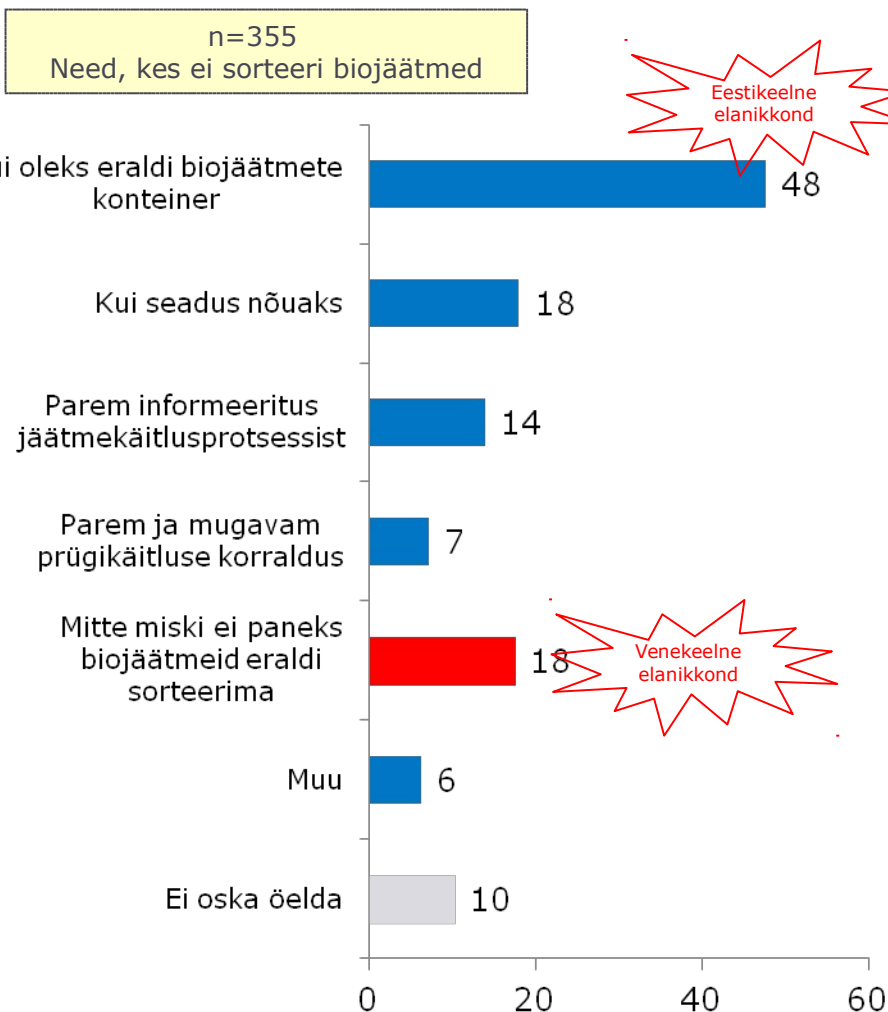
Harjumusena peavad seda tegevust teistest oluliselt rohkem 60-69 aastased. Venekeelne elanikkond (42%) usub eestikeelsest (16%) oluliselt rohkem, et seadus nõuab sorteerimist. 30-39 aastased (18%) usuvad teistest vanuserühmadest rohkem, et see on rahaline kokkuvõid.

Muud vastusevariandid:

*Šahti ei taha visata, kardan satikaid põletamine
annan loomadele; loomatoit
ühistuga solidaarne; korteriühistu nõuab;
korteriühistul on konteiner.*

4. Mis paneks biojätmeid sorteerima?

KÜSIMUS 5: "Mis alljärgnevast paneks Teid biojätmeid eraldi sorteerima?"

18% vastab (sealhulgas 28% venekeelt kõnelejatest), et mitte miski ei sunniks neid biojätmeid eraldi sorteerima. Kasutades esindusliku juhuvalimi üldistusjõudu tähendab selline vastus 70 000 leibkonnaliikme hoiakut.

55% eestikeelsetest vastajatest sorteeriks, kui selleks oleks eraldi konteiner. Venekeelsetest vastajatest tahaks eraldi konteinerit 31%.

Parem ja mugavam prügikäitluskorraldus tähendaks vastajatele kindlust, et nende sorteeritud jäätmed ei läheks konteinerite tühendamisel kokku sorteerimata jäätmetega.

Praegu nad seda ei usu:

eraldi korjandusauto; kui prügiauto oleks ka eraldi; kui sorteeritud jäätmeid ei pandaks muu prügiga ühte konteinerisse jäätmekäitlusfirma poolt; kui saaks kindel olla, et need jäätmed lähevad eraldi käitlemisele; kui sorteeritud prügi viiakse ära eraldi autoga; kõik läheb ju konteinerist kokku; kui kõik ei läheks hiljem kokku

Teatud määral ollakse kindli oma mugavuses:

Meie korteriühistul peaks olema eraldi konteinerid; kui endal kodus oleks kolmese jaotusega prügikast; kui oleks vastavad prügiambrid. Konteiner lähemale.

Möeldakse ainult enda vajadustele:

Kui teeksin ise komposti; enda aiamaa vajaduseks. Väga iseloomulik vastus on: pole mõtet sorteerida kui kallatakse kõik kokku ühte masinasse ja kodus pole eraldi kohta prügi sorteerimiseks.

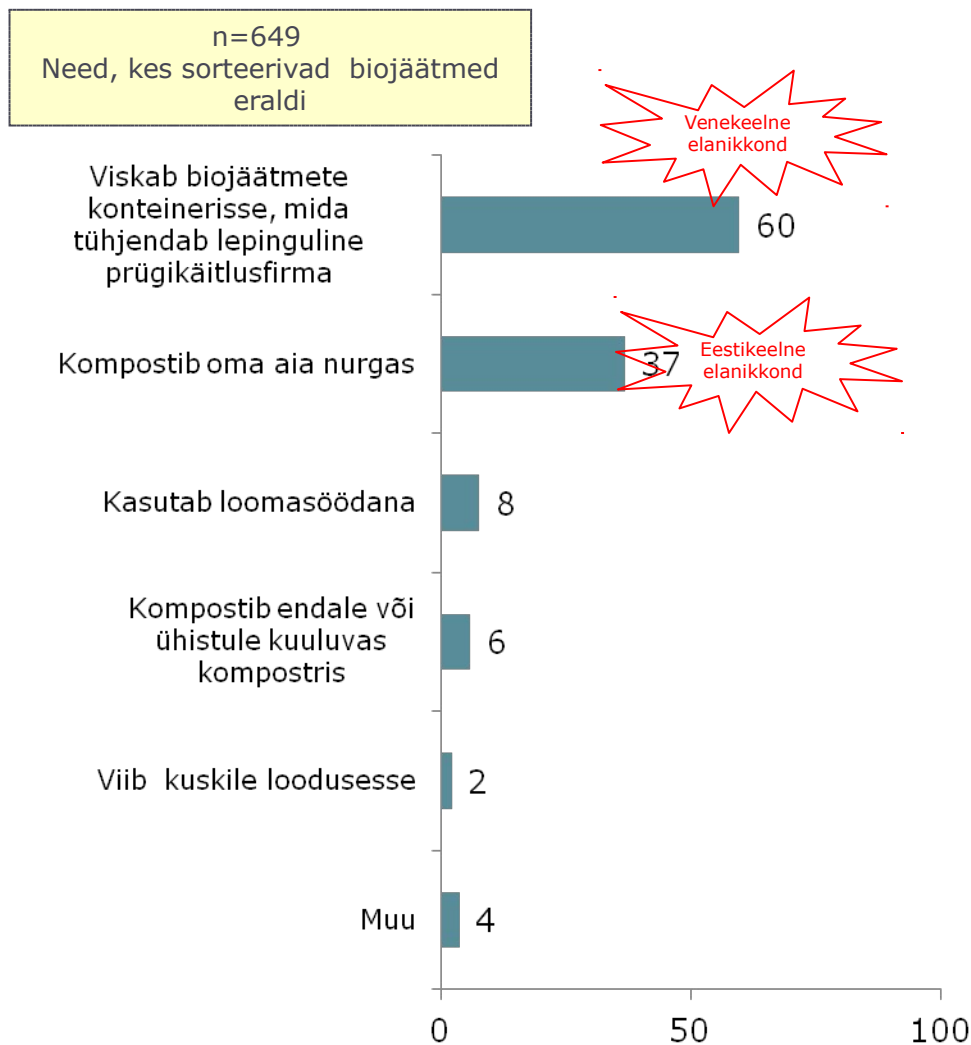
Motiveeriks ka seadusandlus ja "dotatsioon" või rahaliselt suur võit.

5. Mida tehakse eraldi sorteeritud

biojätmetega ?

KÜSIMUS 6: "Mida Te teete eraldi sorteeritud biojätmetega?"

13

60% (80% venekeelsetest ja 90% tallinlastest) viskab biojätmed konteinerisse, mida tühjendab lepinguline prügikäitlusfirma.

6% kompostib endale või ühistule kuuluvas kompostris.

37% (47% eestikeelsetest, teistest oluliselt rohkem Lõuna-, Kesk- ja Lääne-Eesti elanikkond) kompostib oma aianurgas
8% kasutab loomasöödana.
2% viib biojätmed loodusesse.

Seega ennustab vastaja elukohatüüp ja kas tegemist on pealinnaga või mitte, biojätmetealast käitumist – suurte korrusmajade elanikud kasutavad biojätmete konteinerit, mida lepinguline prügifirma tühjendab.

Era- või väiksemate majade elanikud kompostivad ise oma aianurgas.

Vastusevariant "muu":

Mitte midagi ei jää järgi, viin maale sugulastele; pliidi alla, põletan ära; viskan tavalisse konteinerisse.

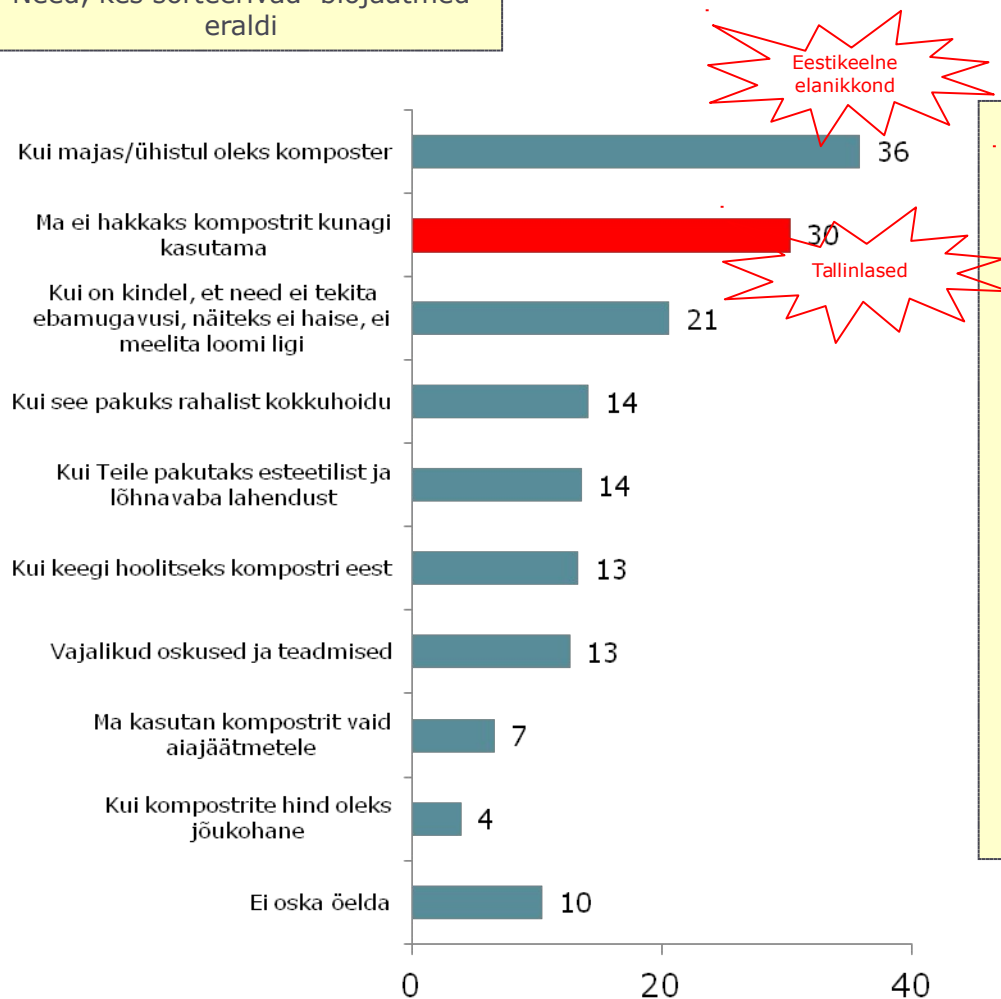
6. Mis paneks kasutama kompostrit ?

KÜSIMUS 7: "Mis järgnevast paneks Teid kasutama kompostrit?"

14

n=649

Need, kes sorteerivad biojätmed eraldi

36% kasutaks kompostrit kui see oleks majal/ühistul olemas (laiendatuna Eesti elanikkonnale tähendab see 26 000 leibkonnaliiget. Võrreldes teiste taustühenditega tahaks, et komposter oleks majas/ühistul olemas, oluliselt rohkem eestlased (44%) ja kõrgharidusega vastajad (43%).

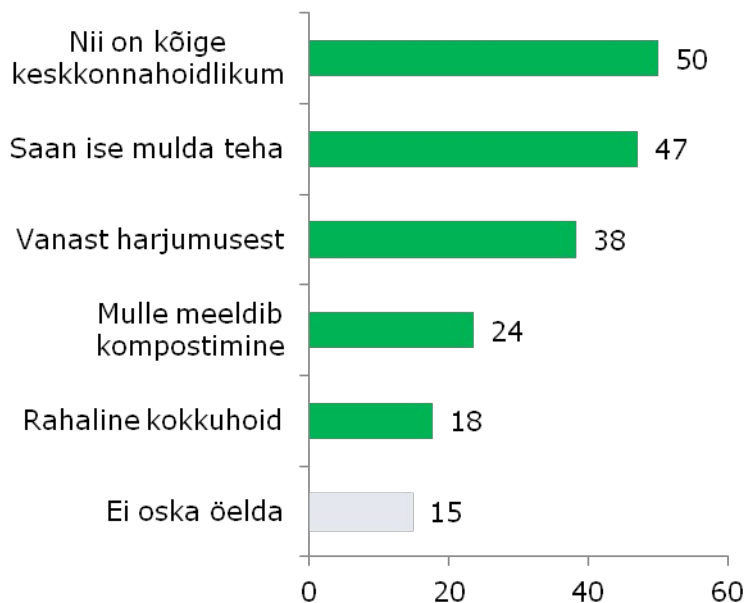
See, et komposter oleks esteetiline ja lõhnava tahavad teistest enam 20-29 aastased (27%). Rahalist kokkuhoidu eeldaks teistest enam 40-49 aastased (22%).

30% rõhutas, et nad ei hakkaks kompostrit kunagi kasutama, nende hulgas torkavad silma tallinlased (46%).

Vastusevariant "kui kompostri hind oleks jõukohane" eeldas järgmist küsimust, milline see hind oleks. Vaid kaks vastajat pakkusid selle välja – ühel juhul 10€ ja teisel juhul 60€.

7. Kompostimise põhjused

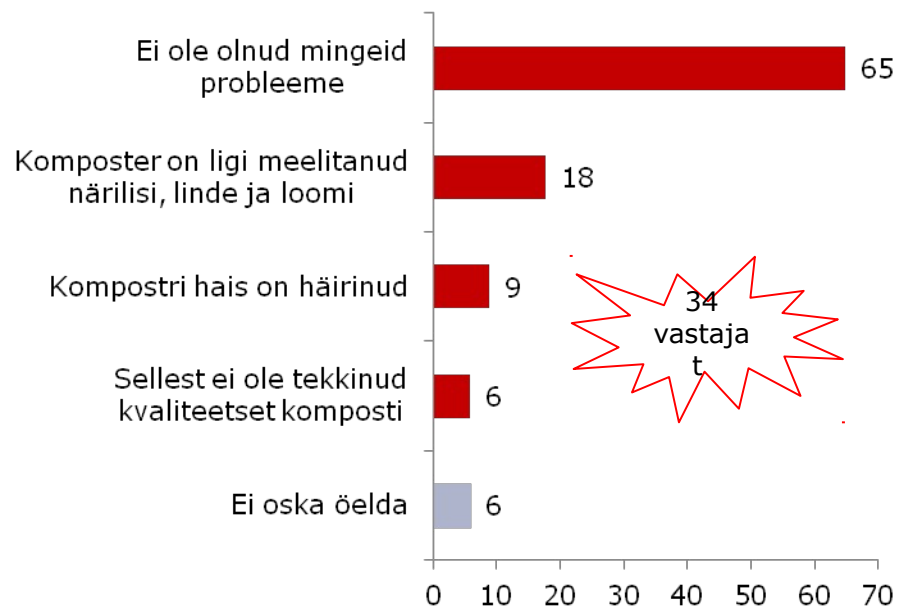
KÜSIMUS 8: "Miks Te kompostite?"

Endale või ühistule kuuluvat kompostrit kasutab vaid 34 inimest.

KÜSIMUS 9: "Kas Teil on olnud kompostimisega seoses järgmisi probleeme?"

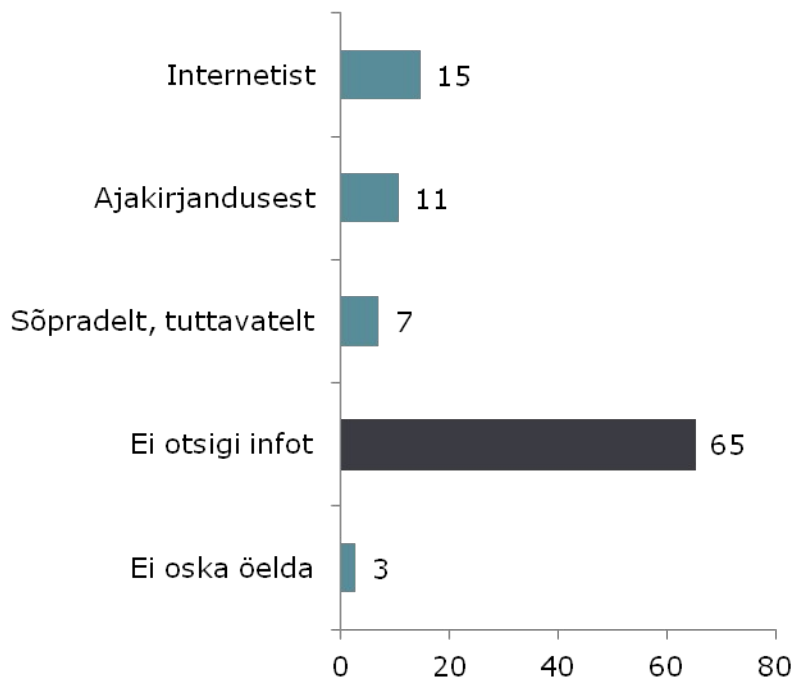
15

8. Infoallikad ja -vajadus

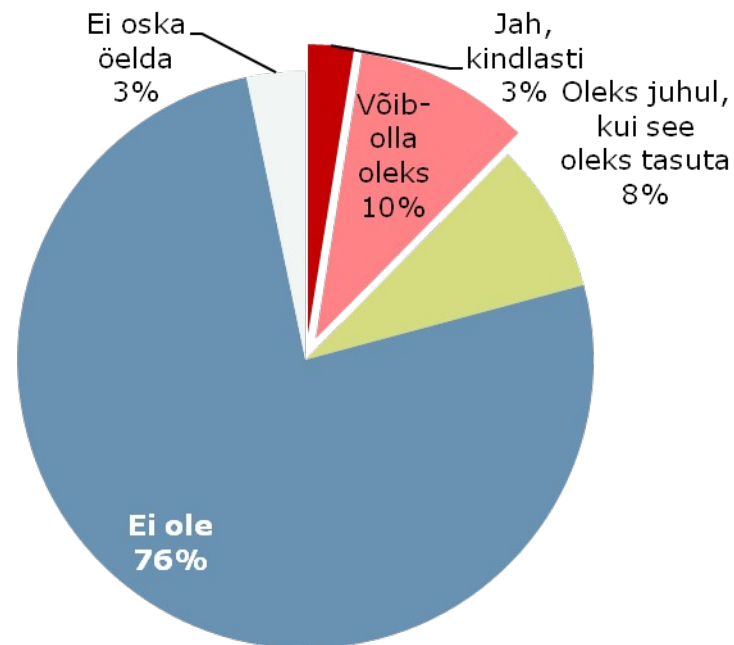
KÜSIMUS 10: "Kust Te peamiselt otsite infot biojäätmete sorteerimise ja kompostimise kohta?"

n=1004 Kõik vastajad

Vabade vastuste all nimetati, et vastavad kogemused on saadud vanavanematelt või põhinevad eelneval loodusharidusel. Info tuleb korteriühistult. Info võib põhineda valla- või töökoha lepingul. Nimetati ka seadusi, televisiooni, raadiot. Arvati, et kõik on niigi juba teada.

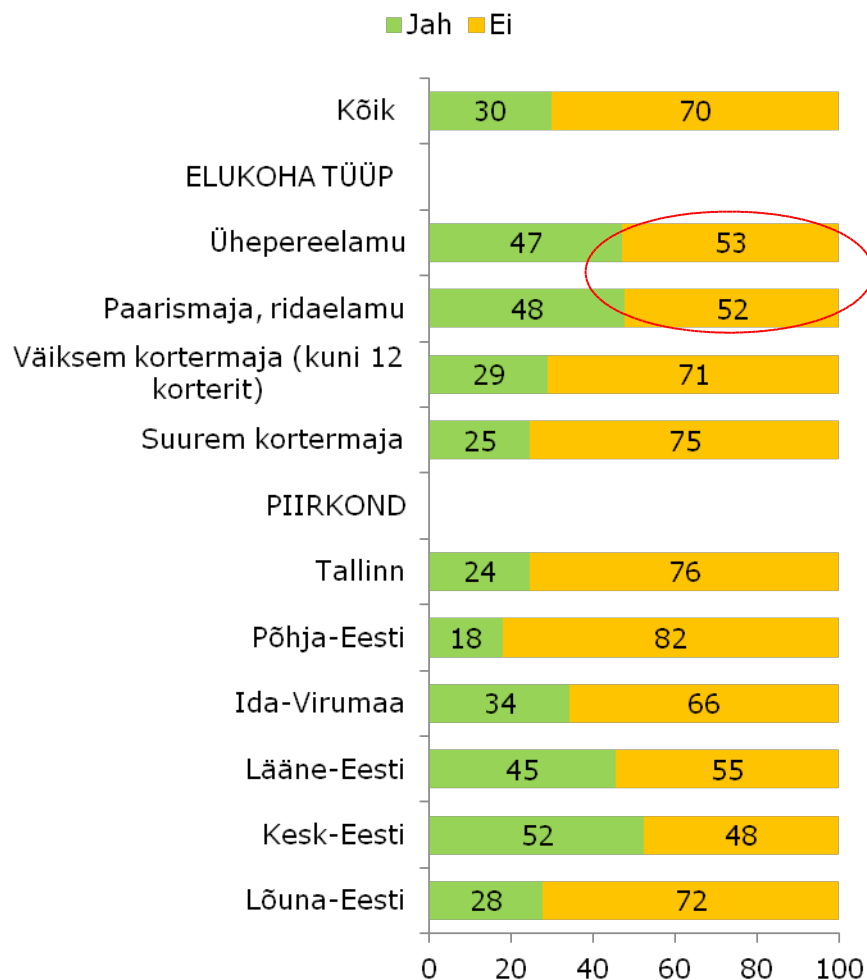
KÜSIMUS 12: "Kas Teil oleks huvi kompostimisalase koolituse vastu?"

Suuremat või väiksemat huvi vastava koolituse osas viiendik (21%). "Võib-olla oleks huvi" – 14% kõrgharidusega vastajatest. Teised sihtrühmad vastuste erinevuse osas ei eristu.

9. KOV-i jäätmehoolduseeskirjad

KÜSIMUS 11: "Kas olete tutvunud KOV-i jäätmehoolduseeskirjadega?"

Tulemused näitavad, et elukoha tüüp ja KOV-i jäätmehoolduseeskirjadega kursis olek on omavahel seoses. Kui vastaja elab eramajas või paarismajas/ridamajas, siis on ta suurema tõenäosusega ka jäätmehoolduseeskirjadega kursis. Siiski, pooled nendest kursis ei ole.

TÜÜPILINE* KOV-i jäätmehoolduseeskirjadega tutvunu on: 40-59 aastane (38%), kõrgharidusega (37%), töötab juhtival positsioonil või on (tipp) spetsialist (46%), otsustab ja vastutab peres tehtavate ostude eest (39%), elab ühepereelamus (47%), elukoht on Lääne-Eestis (45%) või Kesk-Eestis (52%)

Nende profiil, kes eeskirjadega tutvunud ei ole, on järgmine:

Vanus 15-29 (85% 20-29 aastastest), õpilased ja üliõpilased (85%); need, kes ei langeta leibkonda puudutavaid majandusotsuseid (81%), elavad suurtes kortermajades (75%), Tallinnas (76%), Põhja-Eestis 82%).

*TÜÜPILINE – statistiliselt oluliselt rohkem võrreldes teiste taustrühmadega.

Uuringu eri etappide eest vastutavad

Iivi Riivits-Arkonsuo	projekti juht, analüüsis ja esitas uuringutulemused PPT slaididena
Marina Karpištšenko Roman Vjazemski Rutt Vihtla	koordineerisid üle-eestilist küsitlust, viisid läbi kvaliteedikontrolli
Reijo Pohl Asta Pajos	programmeeris ankeedi CAPI keskkonda juhtis andmesisestust
Maris Murumäe	koostas Excel tabelid
Anneli Ohvril	tellijapoolne kontaktisik

Kontaktandmed:

Telefon: + 372 585 29 708

E-post: Iivi@turu-uuringute.ee
Kodulehekülg: www.turu-uuringute.eu

Adress: Pärnu mnt.102A Tallinn 11312

Turu-uuringu tellis Teeme Ära Sihtasutus

Turu-uuringut finantseeris Keskkonnainvesteeringute Keskus

KESKKONNAINVESTEERINGUTE
KESKUS